

Informativni list
**Gospodarske
koristi Natura 2000**

Mreža Natura 2000

U ožujku 2010. šefovi država i vlada država članica EU-a postavili su si ambiciozan cilj zaustaviti i preokrenuti trend gubitka biološke raznolikosti u Europi do 2020. U svibnju 2011. Europska komisija donijela je novu Strategiju EU-a o biološkoj raznolikosti koja utvrđuje temeljni okvir za ostvarenje tog cilja.

Direktiva o staništima i Direktiva o pticama ključni su elementi ove Strategije. One omogućuju da svih 28 država članica EU-a surađuje unutar zajedničkog pravnog okvira kako bi sačuvale naše najugroženije vrste i vrijedna prirodna staništa.

Glavno je težište te dvije direktive stvaranje europske mreže prirodnih područja koja je poznata pod nazivom mreža Natura 2000. To je najvažnija praktična mjera koja se poduzima širom EU-a kako bi se zaustavio i preokrenuo trend gubitka biološke raznolikosti.

Mreža trenutačno obuhvaća više od 26000 kopnenih i morskih područja, što je čini najvećom koordiniranom mrežom područja visokovrijedne biološke raznolikosti na svijetu.

Natura 2000 sveukupno pokriva gotovo petinu kopnenog područja EU-a kao i značajan dio okolnih mora. Zbog svojeg opsega ona predstavlja puno više od samog utočišta za ugrožene vrste i rijetka staništa. Čuva nebrojene druge vrijedne vrste i zdrave ekosustave.

Kao takva, nalazi se u središtu europske zelene infrastrukture i igra važnu ulogu u zaštiti našeg živog prirodnog kapitala o kojem svi ovisimo.

Pružanje ključnih usluga ekosustava

Uz očuvanje biološke raznolikosti za buduće generacije, protokom usluga ekosustava mreža Natura 2000 osigurava širok raspon drugih važnih koristi za društvo i gospodarstvo.

Zdravi slatkovodni ekosustavi, primjerice, daju čistu vodu i pomažu odstraniti zagađivače iz okolnog krajolika. Upijajući prekomjernu kišnicu, netaknuta močvarna područja djeluju kao prirodne zaštitne zone protiv poplava. Tresetišta pomažu vezati i pohraniti ugljični dioksid koji je najvažniji uzrok promjene klime, dok šume poboljšavaju kvalitetu zraka i tla.

Osim toga, Natura 2000 pomaže sačuvati prirodne opravišivače, očuvati krajolik i njegove čari te podupire turizam i rekreaciju. Nudeći privlačna mjesta za odmor, ona pruža široke mogućnosti za gospodarske aktivnosti koje bi se temeljile na tim vrijednim prirodnim dobrima.

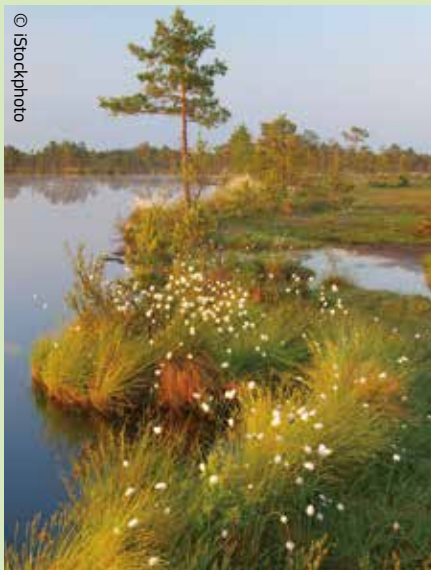
Zdravi ekosustavi koji dobro funkcioniraju unutar zaštićenih područja mogu povećati opseg usluga ekosustava, kao i otpornost ekosustava u odolijevanju i prilagodbi elementarnim nepogodama i poremećajima (npr. promjene klime) i izvan predmetnog područja.

Međutim kako bi mreža Natura 2000 ispunila svoj ukupni gospodarski potencijal i potencijal biološke raznolikosti, od ključne je važnosti učiniti sve što je moguće kako bi se područja vratila u bolje stanje. Ako želimo očuvati biološku raznolikost Europe za buduće generacije i maksimalno povećati društveno-gospodarske koristi koje proizlaze iz zdravih ekosustava koji dobro funkcioniraju, ključan su faktor pozitivne zaštitne mjere.

Upijajući prekomjernu kišnicu, zdravi slatkovodni ekosustavi daju čistu vodu i djeluju kao prirodne zaštitne zone protiv poplava.

Procjena ekonomske vrijednosti različitih vrsta usluga ekosustava

POHRANA UGLJIKA: Mreža Natura 2000 pruža kritički važnu uslugu pohrane ugljika, otkrivajući ključne sinergije biološke raznolikosti te ublažavanja i prilagodbe klimatskih prilika

Općenito, mnoga područja Nature 2000 štite ekosustave (npr. šume, močvarna područja, tresetišta, travnjake, morska i obalna područja...) koji predstavljaju važne postojeće zalihe ugljika i druge značajne mogućnosti za daljnje izoliranje ugljika. Procjenjuje se da mreža Natura 2000 trenutno broji oko 9,6 milijardi tona zaliha ugljika, što odgovara 35 milijardi tona CO₂ čija se vrijednost procjenjuje na otprilike **600 do 1 130 milijardi eura** (vrijednost zaliha u 2010.), ovisno o kretanju cijene tone ugljika.

U budućnosti se može očekivati povećanje tih vrijednosti ugljika, posebice ako se poboljša status očuvanja mreže. Izravne mjere koje imaju pozitivan učinak na istjecanje ugljika uključuju obnovu močvarnih područja, tresetišta i poljoprivredno šumskih ekosustava. Naprotiv, politike koje potiču prenamjenu zemljišta iz travnjaka u obradive površine uzrokovat će otpuštanje pohranjenog CO₂ u atmosferu.

ELEMENTARNE NEPOGODE: Područja Nature 2000 nude potencijalno značajne uštede i smanjenje štete koju uzrokuju ekstremni vremenski uvjeti

Elementarne nepogode mogu prouzročiti značajnu štetu diljem EU-a. U razdoblju od 1990. do 2010. vrijednost ekonomskih gubitaka zbog elementarnih nepogoda u EU25 iznosila je oko 163 milijarde eura. Zaštićena područja poput Nature 2000 održavaju zdrave, netaknute i jake ekosustave koji igraju bitnu ulogu u ublažavanju učinaka nepogoda (poput poplava, lavina, odrona tla) i smanjenju sveukupnu izloženost zajednica navedenim nepogodama.

Iako su koristi koje proizlaze iz smanjenja rizika elementarnih nepogoda veoma specifične s obzirom na područja, ekosustavi koji dobro funkcioniraju mogu ponuditi učinkovite usluge ublažavanja rizika, često i troškovno mnogo povoljnije od umjetno stvorenih mjera. Primjerice, na jednom od područja Nature 2000, Kalkense Meersen u Belgiji, procijenjeno je da obnova izvornog riječnog krajolika putem obnove močvara i estuarijskih staništa može donijeti koristi od ublaženja poplava u vrijednosti između **640 000 i 1 650 000 eura** godišnje.

SIGURNOST I OPSKRBA HRANOM: Područja Nature 2000 pružaju utočište širokoj lepezi vrijednih biljaka i životinja poput kukaca oprašivača koji su važni za društvo

Usluge kukaca oprašivača važne su u Europi uz godišnju vrijednost koja se procjenjuje na **14 milijardi eura**, što čini 10% poljoprivredne proizvodnje hrane u 2005. Postojeći podaci, međutim, ne omogućuju određivanje tog udjela Nature 2000 i šire Zelene infrastrukture.

Mnoga područja Nature 2000 također podržavaju važne poljoprivredne prakse. Poljoprivredno tlo pokriva gotovo 50% teritorija EU-a, a poljoprivredni ekosustavi zauzimaju 38% površine područja Nature 2000. Poljoprivreda velike prirodne vrijednosti može ponuditi značajne koristi biološkoj raznolikosti, kao i pomoći u održavanju lokalnih vrsta, štiteći genetičku raznolikost i povećavajući otpornost sektora.

Vrednovanje gospodarskih koristi Nature 2000

Prema nedavno provedenim istraživanjima Komisije procjenjuje se da koristi koje proizlaze iz Nature 2000 iznose između 200 i 300 milijardi eura godišnje. Broj posjetitelja-dana pri posjetu područjima mreže Natura 2000 procjenjuje se na otprilike 1,2 do 2,2 milijardi eura svake godine, čime se stvara rekreacijska dobit u vrijednosti između 5 i 9 milijardi eura godišnje.

U Europi oko 4,4 milijuna radnih mjesta i 405 milijardi eura godišnjeg prometa izravno ovisi o održavanju zdravih ekosustava, od čega je znatan udio obuhvaćen mrežom Natura 2000.

Iako navedene brojke predstavljaju tek prvu procjenu, početni rezultati već pokazuju da su ekonomske koristi koje proizlaze iz mreže Natura 2000 veoma dobre u odnosu na troškove povezane s upravljanjem tim važnim resursom i njegovom zaštitom. Potonji se procjenjuju na oko 5,8 milijardi eura godišnje, što je tek djelić potencijalne vrijednosti Nature 2000 za društvo.

Točan omjer troškova i koristi ovisit će, naravno, o nizu faktora, uključujući lokaciju područja i svrhu u koju se zemljišta koriste. Svi dosadašnji dokazi, međutim, upućuju na činjenicu da će mreža Natura 2000 kojom se dobro upravlja višestruko vratiti troškove povezane s njezinim održavanjem.

Ulaganje u Naturu 2000 stoga nije samo razborito iz ekonomske perspektive, već u svjetlu široke palete postojećih usluga ekosustava nudi i stvarnu vrijednost za novac. Kako bi se te koristi, međutim, ozbiljno shvatile, njihova se ekonomska vrijednost mora primjereno odraziti u odlukama i procjenama društva.

Ulaganje u Naturu 2000 u korist svih

Postojanje potpuno funkcionalne mreže Natura 2000 potaknut će smislenije i ekonomičnije korištenje našim vrijednim prirodnim kapitalom kao i poduprijeti održiviji i uključiviji rast gospodarstva.

Ono također može dovesti do integriranije i jedinstvenije politike razvoja koja ujedinjuje komplementarne gospodarske aktivnosti utemeljene na zdravim ekosustavima.

Kao što je navedeno u Sedmom akcijskom programu zaštite okoliša u EU-u: zaštita, očuvanje i povećanje prirodnog kapitala EU-a zahtijeva suočavanje s problemima na izvoru, između ostalog, boljom integracijom ciljeva prirodnog kapitala u druge politike, osiguravajući koherentnost tih politika i donošenje popratnih koristi.

U sklopu višegodišnjeg financijskog okvira EU-a za razdoblje 2014.-2020. Fondovi EU-a mogu značajno doprinijeti postizanju navedenih ciljeva, posebice razboritim korištenjem fondova EU-a za poljoprivredu, ribarstvo i kohezijskih fondova te LIFE fonda.

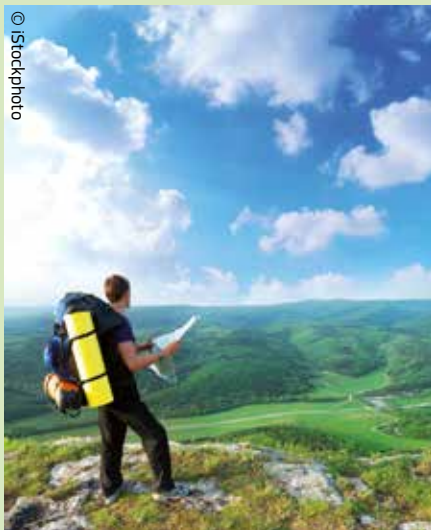
No kako bi Natura 2000 ispunila svoj puni potencijal, važno je u proces uključiti sve relevantne dionike. Mogućnost isticanja višestrukih društvenih i ekonomskih koristi koje proizlaze iz dobrog upravljanja mrežom Natura 2000 ohrabrit će sve relevantne sektore korištenja zemljišta da u svojim procesima odlučivanja povedu više računa o vrijednosti bogatog prirodnog kapitala Europe.

To bi pak trebalo dovesti do razboritije, inkluzivnije i održivije politike razvoja kakvu zagovara Strategija Europe 2020.

Integriranje ciljeva Nature 2000 u druge sektoralne politike pomoći će osigurati popratne koristi.

Procjena ekonomske vrijednosti različitih vrsta usluga ekosustava

TURIZAM: Natura 2000 već se pokazala važnim pokretačem brojnih lokalnih gospodarstava privlačenjem turista čija potrošnja podržava lokalna gospodarstva

Procjenjuje se da troškovi posjetitelja područja Nature 2000 iznose približno **50 do 85 milijardi eura** godišnje (2006.). Kada bi se razmotrili samo izdaci posjetitelja koje privlači oznaka Natura 2000 (u odnosu na prirodna područja općenito), njihov raspon u tom slučaju dosegao bi od 9 do 20 milijardi eura godišnje u 2006. na temelju oko 350 milijuna posjetitelja-dana.

Ukupna potrošnja od turizma i rekreacije podržava između 4,5 i 8 milijuna poslova s punim radnim vremenom. Koristi od posjetitelja koje privlači oznaka Natura 2000 podržale bi između 800 000 i 2 milijuna poslova s punim radnim vremenom. To bi se u EU27 (u 2008.) moglo usporediti s ukupno 13 milijuna poslova s punim radnim vremenom u sektoru turizma. Nadalje, zaštićena područja mogu pružiti dodatne koristi lokalnoj i regionalnoj ekonomiji, privlačeći unutarnja ulaganja i poboljšavajući lokalni imidž i kvalitetu života.

VODA: Uštede se mogu ostvariti radom s prirodnim kapitalom, čime se štedi na troškovima pročišćavanja vode i opskrbe

Pročišćavanje vode i opskrba vodom važne su usluge ekosustava koje pružaju prirodni ekosustavi, uključujući zaštićena područja poput Nature 2000. Više velikih europskih gradova, uključujući München, Berlin, Beč, Oslo, Madrid, Sofiju, Rim i Barcelonu na različite načine imaju koristi od prirodne filtracije. Te općine štede novac na pročišćavanju vode na temelju prirodnog pročišćavanja iz ekosustava. Uštede se mogu prenijeti na potrošače, što rezultira manjim komunalnim troškovima za stanovnike EU-a.

Podaci četiri europska grada Berlina, Beča, Osla i Münchena ilustriraju koristi od zaštićenih područja za pročišćavanje vode i opskrbu vodom. Metodom prijenosa koristi može se procijeniti da godišnje ekonomske koristi od pročišćavanja vode iznose od **7 do 16 milijuna eura**, a od opskrbe vodom od **12 do 91 milijun eura** po gradu. Kombinirano gledano, u četiri europska grada koja su analizirana, prosječne koristi po glavi stanovnika iznose od 15 do 45 eura godišnje za pročišćavanje vode i opskrbu vodom. To se u slučaju Njemačke može usporediti s prosječnim računom za vodu od 200 eura godišnje.

ZAŠTIĆENA MORSKA PODRUČJA: Morska područja Nature 2000, kao dio šire mreže povezanih morskih područja, mogu imati pozitivan učinak na prekomjerno iskorištavanje ribljeg fonda

Zaštićena morska područja (ZMP), uključujući morska područja Nature 2000, podržavaju niz usluga ekosustava, koje između ostalog pomažu održati zdravu količinu ribljeg fonda. Vrijednost koristi koje donose morska područja trenutno pod zaštitom mreže (što je jednako 4,7 % morskog područja EU-a) iznosi otprilike **1,4 do 1,5 milijardi eura godišnje**.

Ta bi se brojka povećala na 3 do 3,2 milijarde eura godišnje kada bi bilo zaštićeno 10% morskog područja i na 6 do 6,5 milijardi eura godišnje u slučaju zaštite 20% morskog područja. Navedene bi se vrijednosti trebale promatrati kao približne. Ostvarenje boljih rezultata zahtijevalo bi bolje razumijevanje utjecaja koji će zaštita između ostalog imati na staništa, usluge i ribarstvo šireg područja.

Više pojedinosti možete pronaći u izvještaju Komisije:

The Economic benefits of the Natura 2000 Network: Synthesis report 2012

Usporedba troškova i koristi Nature 2000

Sveukupan omjer troškova i koristi zaštite svih 300 područja Nature 2000 u Škotskoj procijenjen je na sedam za razdoblje od 25 godina. To znači da su sveukupne nacionalne koristi sedam puta veće od nacionalnih troškova, što predstavlja dobru vrijednost za novac.

Kao dio šire ekonomske i institucionalne procjene Nature 2000 u Francuskoj, provedeno je nekoliko studija u nizu područja kako bi se utvrdile koristi od Nature 2000. U području Nature 2000 „Plaine de la Crau” izračunato je da su neto koristi oko 142 eura po hektaru godišnje, odnosno oko sedam puta više nego što iznose troškovi povezani s područjem Nature 2000.

2009. godine Finska uprava za prirodnu baštinu (Metsähallitus) i Finski šumarski institut (Metla) izvršili su nacionalnu procjenu ekonomskih učinaka prirodnog turizma i rekreacijskih aktivnosti vezanih uz prirodu na lokalna gospodarstva. Prema toj studiji, ukupni godišnji prihod koji je povezan s potrošnjom posjetitelja u nacionalnim parkovima iznosio je 70,1 milijuna eura i podržavao zapošljavanje na lokalnoj razini generirajući 893 osoba-godina. Općenito se procjenjuje da 1 euro javnog ulaganja u zaštićena područja omogućuje povrat od 20 eura.

Natura 2000: zaštita prirodnog kapitala Europe u korist prirode i ljudi.

Više informacija dostupno je na:

- internetskoj stranici Opće uprave za zaštitu okoliša- financiranje Nature 2000: http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/financing/index_en.htm
- radnom dokumentu osoblja Komisije: Financiranje Nature 2000. Ulaganje u Naturu 2000: koristi za prirodu i ljude od 12. prosinca 2011. http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/financing/docs/financing_natura2000.pdf

Studije i brošure (dostupne na gore navedenoj internetskoj stranici Financiranje Nature 2000):

- The Economic benefits of the Natura 2000 Network (Izveštaj o sintezi)
- Investing in Natura 2000: for nature and people
- Estimating the overall economic value of the benefits provided by the Natura 2000 Network & Annexes
- Estimating the economic value of the benefits provided by the tourism/recreation and employment supported by Natura 2000
- Recognising Natura 2000 benefits and demonstrating the economic benefits of conservation measures: successful and innovative approaches to financing Natura 2000 needs
- Assessing socio-economic benefits of Natura 2000 sites – a toolkit
- The Economics of Ecosystems and Biodiversity [Ekonomika ekosustava i biološka raznolikost] (TEEB) (dostupna na http://ec.europa.eu/environment/nature/biodiversity/economics/index_en.htm)

ISBN 978-92-79-33147-3

9 789279 331473

doi:10.2779/47326

© Europska unija, (2013)

Umnožavanje sadržaja osim fotografija dopušteno je ako se navede izvor.

Fotografije: naslovna, str. 3, str. 4, str. 5 na vrhu i sredini stranice: © iStockphoto.com; str. 2: © thinkstockphotos.co.uk; str. 5: pri dnu © naturepl.com; str. 6: sus thinkstockphotos.co.uk, © naturepl.com.